ПРИХОДЬКО Юрій Юрійович,
здобувач вищої освіти 1 курсу ННЕКІ НАВС,
спеціальність «Право»
Науковий керівник:
ВОЛОШИН Олексій Гнатович,
старший викладач кафедри
криміналістичного забезпечення та судових експертиз
ННЕКІ НАВС

ВИКОРИСТАННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ «Cellebrite UFED» ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Кримінальні провадження в умовах дії воєнного стану характеризуються значним зростанням цифрових слідів, які фіксуються в мобільних терміналах, SIM-картах, дронах, фітнес-браслетах та інших електронних носіях інформації. Злочинці, зокрема, під час вчинення воєнних злочинів, ведення колабораційної діяльності чи вчинення терористичних актів, активно використовують засоби мобільного зв'язку для координації дій, фіксації злочинних епізодів через (відео та фото фіксацію, та залишення геолокаційних даних), зберігання переписки в месенджерах та передачі інформації через хмарні сховища.

Апаратно-програмний комплекс «Cellebrite UFED» — це універсальний інструмент мобільної цифрової криміналістики, який розроблявся ізраїльською компанією «Cellebrite Ltd». Він підтримує понад 40 000 моделей мобільних пристроїв на базі популярних операційних систем Apple iOS і Android та інших. Застосування «Cellebrite UFED» дозволяє обійти системи логічного захисту пристроїв, відновлювати видалені дані, отримувати доступ до зашифрованих баз месенджерів, історій здійснення дій та їх фіксацію через Wi-Fi та GPS, а також ідентифікувати та створювати образ даних з дронів (зокрема DJI), які постійно використовуються на полі бою та USB-накопичувачів з метою аналізу та відновлення інформації [1]. Його застосування суттєво скорочує час досудового розслідування, уніфікує процесуальні дії та підвищує якість доказово-матеріальної бази, що набуває особливого значення в умовах дії військового стану, коли слідчі дії проводяться в умовах обмеженого часу, ризику для життя та необхідності фіксації військових злочинів для подальшого міжнародного правосуддя [2].

Під час дії воєнного стану UFED особливо ефективний для розслідування колабораційної діяльності, воєнних злочинів тощо.

Наприклад, з мобільних телефонів підозрюваних вилучають листування з представниками окупаційних адміністрацій, фото-відео військових об'єктів ЗСУ, координати пересування, геолокаційні мітки, видалені матеріали пропаганди. Аналіз історії Wi-Fi та локацій допомагає встановити факти перебування особи на тимчасово окупованих територіях або участь у коригуванні вогню. Відновлення видалених даних дозволяє фіксувати докази, які злочинці намагалися знищити. Зокрема, в науковій літературі зазначається про успішне застосування комплексу в оперативно-розшукових заходах та слідчих діях. Під час огляду мобільного терміналу на місці події спеціаліст оперативно-технічного підрозділу може створювати «образ» даних та проводити його фіксацію на носії інформації з метою забезпечення цілісності доказу та мінімізування сумнівів захисту в суді [3].

Апаратно-програмний комплекс також може використовуватися в рамках проведення обшуку, під час якого слідчий має право використовувати даний комплекс з метою розблокування пристроїв та фіксації відповідної інформації. В рамках негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 264 КПК України) [4] UFED застосовується після ухвали слідчого судді. Доручення оперативному підрозділу містить IMEI або абонентський номер. Результати фіксуються в протоколі зняття інформації з додатками носіїв.

В умовах дії воєнного стану, наприклад під час обшуку у особи, яка здійснювала колабараційну діяльність особливості документування включають: швидке реагування СОГ та логічну фіксацію зберігання доказів.

Варто зауважити, що комплекс також інтегрується з іншими засобами цифрової криміналістики, де головним чинником успіху є якість підготовки матеріалів слідчим (вилучення паролів, правильне пакування матеріалів).

Отже, використання «Cellebrite UFED» на сьогодні є час сучасним інструментом цифрової криміналістики, який практично застосовується правоохоронними органами України для ефективного виявлення, фіксації та аналізу цифрових доказів під час розслідування кримінальних правопорушень, зокрема військових злочинів. В умовах дії військового стану застосування комплексу стає особливо актуальним через зростання важливості цифрових доказів у кримінальних провадженнях про колабораціонізм, вчинення терактів, коригування вогню та інших військових злочинів, де він допомагає фіксувати видалені матеріали, взаємозв'язок правопорушників тощо.

Список використаних джерел

1. Кобець М. В. Апаратно-програмний комплекс «CellebriteUfed» як засіб отримання інформації з мобільних терміналів. Актуальні питання та перспективи використання оперативнорозшукових засобів у розкритті

злочинів в умовах воєнного стану : матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 30 берез. 2023 р.) / редкол.: В. В. Чернєй, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2023.

2. Дуфенюк О.М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 4. С. 369–374.

3. Proceedings of the XXVIII International Scientific and Practical Conference «Trends and perspectives of the development of science and education in globalization», Valencia, Spain. 269 p. (July 16 – 19, 2024). DOI – 10.46299/ISG.2024.1.28.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text.

5. Лісніченко, Д. В. (2022). Особливості вилучення за допомогою технічних засобів інформації з мобільних терміналів зв'язку (смартфонів) під час кримінального провадження [Features of extraction by technical means of information from mobile communication terminals (smartphones) during criminal proceedings]. Південноукраїнський правничий часопис, 1–2, 120–125. DOI: https://doi.org/10.32850/sulj.2022.1-2.22.

6. Теплицький Б.Б. Завдання, об'єкти й питання комп'ютерно-технічної судової експертизи. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 3. С. 303-315.

7. Mamta Khanchandani, Dr. Nirali Dave. Analysis of Cloud Forensics : Review and Impact on Digital Forensics Aspects.International Journal of Scientific Research in Science and Technology (IJSRST). March-April 2021. Vol. 8 Iss. 2. P. 639-646. URL : https://doi.org/ 10.32628/IJSRST 2182118.

8. Батраченко Т.С. Колабораційна діяльність в умовах війни: поняття та кримінальна відповідальність за протиправні дії. С. 73–97. URL: http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/322/8759/18360-1?inline=1.

САМОЙЛЕНКО Олександр Геннадійович,
здобувач вищої освіти 2 курсу ННЕКІ НАВС,
спеціальність «Право»
Науковий керівник:
ПРИХОДЬКО Юрій Павлович,
професор кафедри
криміналістичного забезпечення та судових експертиз
ННЕКІ НАВС, к.ю.н., доцент

КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ ТА БОЄПРИПАСІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних умовах розвитку криміналістичної науки особливого значення набуває дослідження вогнепальної зброї та боєприпасів, що